

ХВИЛІ ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ В СВІТІ, ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ.

Постановка проблеми. Демократія – політичний режим, за якого єдиним легітимним джерелом влади в державі визнається її народ. При цьому управління державою здійснюється народом, безпосередньо або опосередковано через обраних представників. У умовах, коли політичні зміни у світі відбуваються у все більш різноманітних сценаріях, в якій проблема демократії займає менше місця, стає актуальним питання про значення демократії в сучасному світі та його вплив на розвиток ті чи інші країни. Наприклад, політологи повернулися до старого питання про те, чи сприяє вона консолідації демократії для успішного соціально-економічного розвитку чи ні. Важливе місце в політичних та наукових дискусіях. Сьогодні проблему функціонування демократії в контексті також відбувається виникнення якісно нових загроз для її безпеки, таких як, наприклад, масова імміграція або міжнародний тероризм. Їх перетворення на найважливіші фактори Сучасна реальність ставить питання про необхідність з особливою актуальністю певне переосмислення проблем функціонування демократії та швидкості поширення її у світі.

Мета. Проаналізувати процес поширення демократії в світі, та її вплив на Україну.

Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання:**

– розглянути суть демократії та проблем її існування;

– визначити хвилі поширення демократії у світі

– про сукупність нових демократичних правил та процедур. С. Хантінгтон стверджує, що демократизація в різних країнах є результатом поєднання ряду факторів, що ведуть до встановлення демократичних систем, які відрізняються між країнами. Предметом нашого дослідження є демократизація як суперечливий соціально-політичний процес, в контексті розгляду його в рамках транзитивної парадигми. Ми припускаємо, що механізм встановлення реальної демократії, незалежно від конкретної транзитивної моделі, повинен полягати у: встановленні правової держави на принципах верховенства права, розширенні та поглибленні прав і свобод людини і формування та розширення громадянського суспільства.

На початку 90-х рр. XX ст. у політичну науку увійшло поняття «демократичної хвилі», яке, за визначенням С. Хантінгтона, означає «перехід групи країн від недемократичних режимів до демократичних, що протікає в певний період часу і за чисельністю істотно перевершує ті країни, в яких за той же період часу розвиток протікає в протилежному напрямку». Між цими хвилями були періоди демократичного відступу.

Самуель Хантінгтон підкреслив наступні основні хвилі демократизації та відкату:

Перша і довга хвиля, в якій утворилося близько 20 демократичних держав (Франція, Велика Британія, США). Для цих країн існувало широке коло виборчих прав, парламентських та партійних систем.

Перша хвиля відкату, яка починається з прибуття в Італію Беніто Муссоліні в 1922 році. Це призводить до розквіту комуністичної, фашистської та милітаристської ідеологій, встановлення нових масових форм тоталітаризму.

Друга хвиля демократизації, розпочата Другою світовою війною. Окупація союзників сприяла впровадженню демократичних інститутів в Сахарі, Німеччина, Італія, Австрія, Японія, однак, одночасно радянські війська зруйнували демократію в Чехословаччині та Угорщині. Колапс колоніальної системи породив ряд нових станів. Багато хто з них не намагалися ввести демократичні інститути. У деяких країнах існували лише елементи демократії (Пакистан, Малайзія, Індонезія). У деяких нових державах (Індія, Шрі-Ланка, Ізраїль) демократичні інститути тривали близько 10 років. А в 1960 році демократія стала найбільшою державою Африки - Нігерією.

Друга хвиля демократичного відступу, в якій одна третина 32 існуючих демократій, що існували у світі, стали авторитарними.

Третя хвиля демократизації, протягом 15 років демократичних режимів, замінила авторитаризм майже у 30 країнах Європи, Азії та Латинської

Формування громадянського суспільства в сучасній Україні є результат демократизації, що відбувається в сучасному світі та в Україні. Це пов'язано з формуванням передових параметрів зрілості демократичні суспільні відносини, свобода особистості, єдність, соціальна солідарність, зрілість влади та самодостатність, державна чи правова безпека - це надто складний, багатовимірний та довгостроковий процес. Вона має спиратися на свідомий розвиток принципово нового політичного мислення, нових норм поведінки та взаємодії громадян та їх громад з урахуванням бажання громадян активізувати свою діяльність, вирішувати проблеми життя територіальної громади. Сприяння розвитку громадянського суспільства передбачає створення ефективного взаємодія органів виконавчої влади з цивільними інститутами суспільства, яке повинно базуватися на партнерстві, взаємній зацікавленості всіх сторін. У той же час формування України як демократичної держави вимагає забезпечення реальної демократії, створення ефективного та ефективного механізму участі різних соціальних груп в державному управлінні, регулювання суспільних відносин за найкращими практиками та досвідом стабільна демократія.

Сучасний процес демократизації суспільного життя України характеризується не тільки складністю духовно-ідеологічної самовизначення, суперечливих процесів «відродження» та «модернізації». Головна особливість державного будівництва, здійснення демократичних перетворень у всіх сферах суспільства полягає в тому, що вони відбуваються в гострій ситуації на тлі неповних реформ політичних, економічних та соціальних інститутів. На відміну від більшості європейських країн, в Україні ще не сформувались впливові політичні партії, які б здійснювали політичну мобілізацію мас на демократичні перетворення. Сила інтелектуальних сил, що займаються політичною діяльністю, часто використовується нерационально: значна частина партій в основному кристалізує конфлікти інтересів, соціальні розбіжності та протиріччя. Серйозною перешкодою для внутрішнього процесу демократизації є відсутність належної правової основи. Невирішена правова проблема власності призводить до різкого соціального та майнового розшарування населення. Внаслідок значного зубожіння основних верств населення соціальна база демократичних реформ в Україні виглядає значно вужчою порівняно з країнами Східної Європи, такими як Польща, Угорщина, Чехія та Словаччина. Тому не випадково, що в соціально-

економічній структурі українського суспільства є більше ознак конфліктного типу, ніж «нормальних» функціональних можливостей. Така економічна і соціальна реальність не тільки дискредитує офіційні демократично виражені декларації, але також прагне відновити консервативні настрої, стимулювати регресивні тенденції. Питання демократичної гармонізації принципу демократії («єдине джерело влади в Україні - це народ») теж суперечливий. Рівність є сутністю демократії та найбільшою загрозою для демократії, - зазначив український політолог Михайло Комар, - зазначив Бернард Шоу, видатний англійець, дотепно помітивши, що демократія не може перевищувати рівень матеріалу, з якого склали його виборці.

Середній громадянин відокремлюється від ефективної участі в політиці та того факту, що вони не здатні зрозуміти своє справжнє місце та значення в суспільстві.

Висновки. Отже, вибираючи стратегію внутрішньої та зовнішньої політики, Україні потрібно розвивати гнучку тактику та сильну політичну волю для досягнення мети. Будь-яка стратегія, будь-який план не може бути реалізований сам по собі. Необхідні рішучі дії з чіткою метою влади, політичним класом, з підтримкою з боку суспільства і спрямовані на зміну несприятливого перебігу політичних, економічних, соціальних і духовних процесів. І не тільки вивести Україну з кризи, а й зробити її політично стабільною, економічно потужною, незалежною державою, яка впевнено прокладає шлях до майбутнього.

Міжнародне співтовариство разом з домінуючими демократичними силами у світі просто не дозволить Україні відійти від демократичного шляху. Об'єднана Європа, Сполучені Штати Америки та Росія об'єктивно зацікавлені в сильній, демократичній Україні.

Беручи до уваги всі проблеми і недоліки побудови демократії в країнах, які пройшли через цей шлях, наша держава все-таки повинна розробити свою власну модель, яка бере до уваги історичні та культурні цінності, які виникли на території України, і є природними для політичної свідомості наших громадян, інтегруючи досвід провідних країн світу.

Література:

1. Гелей, С. Д. Політико-правові системи країн світу : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2017. – 346 с. – 978-611-01-0923-9.
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 250 с.
3. Гончарук Т.В., Гнасевиц Н.В., Гурик М.І., Паучок В.К., Рудакевич О.М., Томахів В.Я., Чигур Р.Ю., Шумка М.Л. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 255 с. – 978-966-654-405-9
4. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
5. Гурик, М. Еміграційна діяльність Ярослава Стецька (1967–1968 рр.) [Електронний ресурс] / Мирослава Гурик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер.Історія. – 2009. – № 3. – С. 140-143.
6. Петряк О.І. Основні напрями встановлення та розвитку політичної системи України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-11678-3.html>
7. Громадські організації у дискурсі демократизації суспільства: монографія / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України; Нац. Пед. ун.імені М.П.Драгоманова; за науковою ред. В.П.Беха; редкол.: В.П.Бех (голова), Г.О.Нестеренко (заст. голови) [та ін.]. - К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. - 680с.
8. Дергачов О. «Хвилі демократизації» // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – с.759 ISBN 978-966-611-818-2
9. Нагорна Л. Демократизація // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – с.191 ISBN 978-966-611-818-2
10. Політологічний енциклопедичний словник. – Х. : Право, 2015. – 816 с. – 978-9665.
11. Політологія : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2017. – 160 с. – 978-611-01-0535-4-458-848-2.
12. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. – с. 320.